

Chlebičov

1. Historie obce

První písemná zmínka

V papežské listině pro velehradský klášter z roku 1250 je zmínka také o vsi „Clebiczstowe“.

Okolnosti vzniku

Nejsou blíže známy. Podle pověsti byla založena mnichem Chlebišem, jehož jméno ale mohlo také znamenat kohokoli, kdo dodával klášteru obilí na chléb. Způsobem založení se jedná o silnicovku podél staré cesty z Opavy do Křanovic.

Původ názvu

Jazykový rozbor odkazuje k osobnímu jménu Chlebič, jež má původ ve slovesu chlebiti, tedy pochlebovati. Německý název Klepsch byl odvozen z českého a jeho podoba se slovesem klopfen (klepat) se promítla do historické pečeti s vyobrazením srdce a kladiva.

Proměny a varianty názvu

Clebiczstowe (1250), Clebegowe (1265), Chlebeschawe (1270), Chlebičov (od 1433), Chlwoczow (1454–1455), Klepsch (1649–1910), Chlebczow (1771), Chlebsch (1784), Kleibitschau (1828–1829), Chlebičovo (1837–1874), Klebsch (1837–1945)

Obyvatelstvo

1784: 1 sedlák, 12 zahradníků, 16 domkařů, 152 obyvatel

1855: 464 obyvatel

1871: 557 obyvatel

1905: 620 obyvatel

1921: 669 obyvatel

1930: 659 obyvatel

1950: 728 obyvatel

1970: 986 obyvatel

1991: 1049 obyvatel

2020: 1169 obyvatel

Heraldické symboly

Pečeť Chlebičova máme doloženu až z 19. století. Je na něm vyobrazeno srdce a nad ním kladívko. Znamení se má patrně vztahovat k vysvětlení německého názvu obce (klopfen = klepat).

Znakem obce je od roku 1997 červenostříbrně dělený štít, v němž nahoře vedle sebe vyrůstají tři stříbrné obilné klasy a dole je červené srdce. Kombinace červené a stříbrné barvy symbolizuje příslušnost k Opavsku. Spojením motivů srdce a klasů byla skloubena historie a současnost obce. Srdce zosobňuje německé jméno obce a obilné klasy jsou mluvícím znamením, protože vyjadřují český název a pověst o mnichu Chlebišovi.

Otázky a úkoly

Napiš rok a vypočítej, před kolika lety byl poprvé písemně zaznamenán název obce.

Podle koho nebo čeho název obce vznikl? Jak se psal název obce v německém jazyce?

Jak si vysvětluješ úbytek obyvatel v roce 1930 oproti roku 1921?

2. Mapy

Historická mapa obce z konce 19. století

Otázky a úkoly

V jakém jazyce je mapa psána?

V čem se liší dobové zobrazení od současného?

Dokážeš najít dominanty obce?

Porovnej tehdejší a současnou zástavbu.

Označ na mapě místa, kam se rozšířila současná zástavba.

Nacházel se v obci mlýn?

Nacházely se v obci a okolí rybníky? Kolik jich bylo?

Poznáš, jak je označena alej?

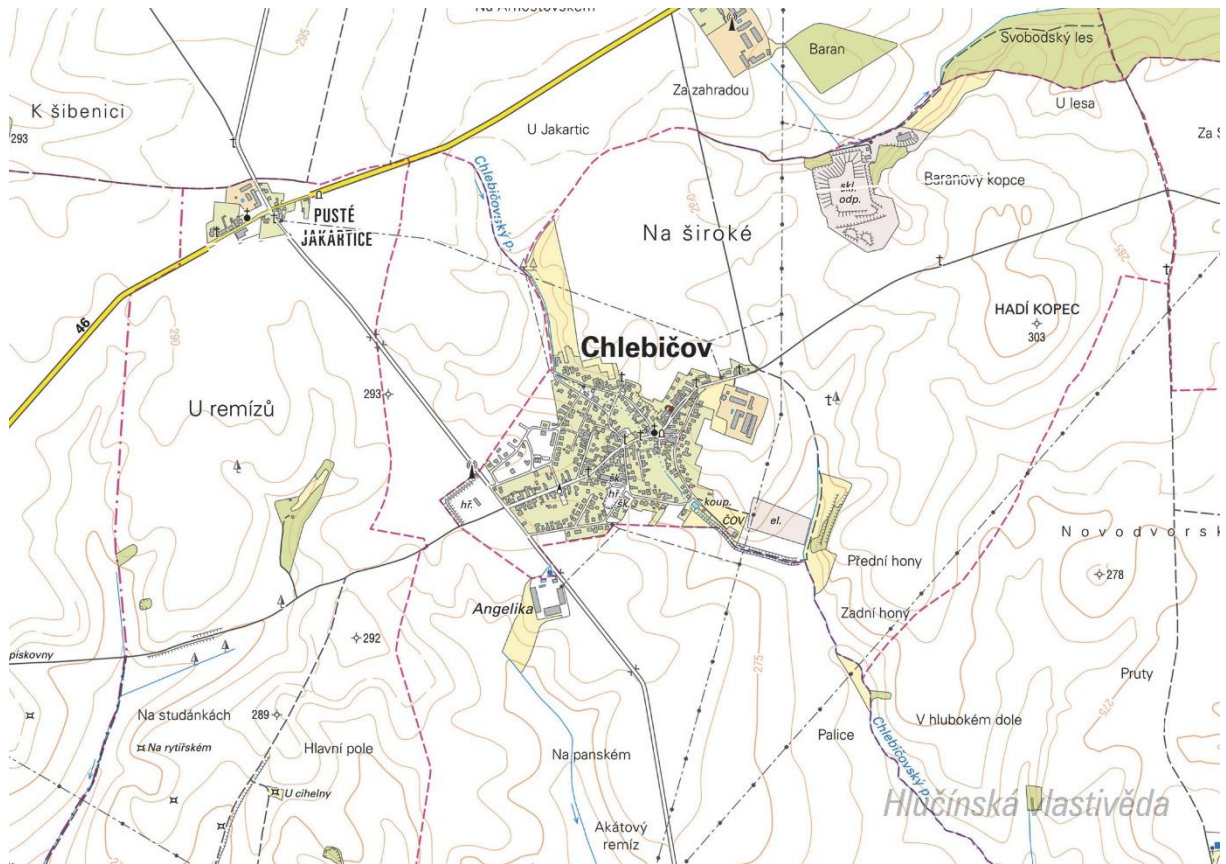
Najdeš označení státní hranice?

Poznáš, jak je označena pískovna?

Vytvoř k mapě legendu – symboly a popis toho, co označují.

Jaké další změny krajiny dokážeš z mapy vyčíst? (zánik lesů, změna vedení cest, zánik cest, atd.)

Současná mapa

Ortofotomapa z roku 1946

Ortofotomapa z roku 2020

Otázky a úkoly

Zakresli do mapy tyto objekty: kostel, kříž, kaplička, pomník, škola, továrna, zámek, hasičárna a další.
Zakresli do mapy názvy ulic – souvisejí se zaniklými místy, řemesly nebo historickými událostmi?

V mapě můžete vyhledat a označit tyto stavby:

- architektonicky cennou/zajímavou,
- ve které působil / kterou postavil někdo významný,
- která je sídlem významné instituce,
- kde se lidé pravidelně schází a tráví svůj volný čas,
- která je nejstarší/nejnovější/největší/nejpodivnější,
- ve které se událo něco významného,
- kde se něco vyrábí/je poskytována služba ostatním obyvatelům,
- která nabízí kulturní vyžití,
- která je stará, chátrající, potřebovala by rekonstrukci,
- která (ne)slouží svému původnímu účelu,

Vysvětli názvy míst v mapě.

Napiš do mapy názvy čtvrtí, zkus zjistit, proč se tak jmenují.

Zakresli do mapy obrys původní zástavby.

Vytvoř jednoduchou mapu obce s fotkami zajímavých staveb.

Porovnej současná a dobová ortofota. Pojmenuj změny ve struktuře krajiny. Co se změnilo a proč?

Porovnej dobovou a současnou mapu obce. Hledej věci, které zanikly (např. zahrady, sady) a naopak, které nově přibyly (areály firem, nové čtvrti...).

Najdi na dobovém ortofotu pozůstatky válečných bojů. Podle čeho se to dá poznat?

Pocitová mapa obce

Skupinová práce při procházce obcí. Vytvoř jednoduchou mapu obce a zaznač do ní tato místa:

1. krásné, příjemné místo
2. ošklivé, zanedbané místo
3. významné místo
4. tajemné nebo posvátné místo
5. nebezpečné místo
6. oblíbené veřejné místo, kde se lidé scházejí
7. místo, kde si hrají děti
8. místo, kam rád chodíš na procházku

V rámci aktivity si zhotovte se třídou piktogramy symbolů, které by měly jednotlivá místa charakterizovat. Piktogramy pak můžete vystřihnout, nebo elektronicky vkládat do mapy. Můžete se domluvit s kolegy, aby byla tato aktivita zařazena do výtvarné výchovy.

3. Historické pohlednice

Chlebičov okolo roku 1910

Které budovy jsou na pohlednici?

Vyznač na mapě, kde se nacházejí zobrazené budovy. Co se změnilo? K čemu tehdy sloužily a jak jsou využívány dnes?

Nahoře: Kaple Panny Marie Růžencové (stojí a slouží věřícím dodnes)

Dole: Teichmannův hostinec (stál na Hlavní ulici křižovatky s ulicí Haškovou, v současnosti je v tomto místě parčík před restaurací Slezská siesta)

Chlebičov okolo roku 1910

Které budovy jsou na pohlednici? Co se změnilo? K čemu tehdy sloužily a jak jsou využívány dnes?

Vlevo nahoře: Teichmannův hostinec (stál na Hlavní ulici křižovatky s ulicí Haškovou, v současnosti je v tomto místě parčík před restaurací Slezská siesta)

Vlevo dole: Škola (v současnosti základní a mateřská škola)

Vpravo: Kaple Panny Marie Růžencové (stojí a slouží věřícím dodnes)

Vyznač na mapě, kde se nacházejí zobrazené budovy.

Na pohlednici označ detaily, které dnes vypadají jinak, nebo zcela chybí.

Vytvoř z vlastních fotografií pohlednici stejných míst.

Chlebičov mezi lety 1938-1945

Ze které doby je pohlednice?

Po připojení obce k Německu 1938, na snímku jsou patrné vlajky s hákovými kříži.

Kde se nacházejí zobrazené budovy? Co se změnilo? K čemu sloužily a slouží?

Nahoře: Pekárna (v současnosti rodinný dům) / Kaple Panny Marie Růžencové

Dole: Škola (v současnosti základní a mateřská škola) / Englischův hostinec (v současnosti kulturní dům)

Na pohlednici označ detaily, které dnes vypadají jinak, nebo zcela chybí.

Vytvoř z vlastních fotografií pohlednici stejných míst.

4. Náměty dalších aktivit

Dobová fotografie události

Zjisti, o jakou událost se jedná (např. Boží tělo, oslava osvobození, pokládání kanalizace, prvomájový průvod...).

Pokus se snímek datovat a lokalizovat.

V případě, že snímky nebudete mít, zorganizujte jejich sběr mezi žáky a učiteli.

Náměstí, náves

Rozhlédni se kolem sebe, najdi a zjisti název ulice, která je na fotce.

Pojmenuj historickou událost, která vyvolala situaci zachycenou na fotce.

Zároveň zapiš, proč nastala a v jakém měsíci a roce.

Existuje souvislost s dobovou situací a současným názvem ulice?

Měnily se názvy místa? Zjisti od kolemjdoucích, příbuzných.

Zaniklá stavba

Vyhledej místo, kde stála již zaniklá budova. Z jakého důvodu stavba zanikla, zjisti nebo přemýšlej.

Jak vypadá současná stavba? Která slova tě při pohledu na ni napadnou?

Dochovaná stavba

Překresli ozdobný nebo zajímavý prvek ze stavby.

Jaký nápis je na budově?

K čemu budova slouží a bylo to tak i v minulosti?

Jaké lidské povolání je pro tuto stavbu typické?

Pozoruj stavbu a srovnej s fotkou nebo pohlednicí, porovnej její proměnu.

Popiš současnou stavbu.

Popiš stavbu z historické fotky.

Která podoba stavby se ti líbí – současná nebo minulá?

Vytvoř pohlednici tvé obce.

Pomník

Proveď frotáž nápisu, symbolu.

Vysvětli, k jaké události se pomník vztahuje.

Jaký prvek z pomníku symbolizuje událost, na kterou pomník upomíná?

Jaké pocity v tobě vyvolává vzhled a nápisy na pomníku?

Nachází se zde letopočet události?

Z jakého roku stavba pochází?

Na pomníku vyhledej příjmení, které dodnes někdo v obci má.

Konají se u tohoto místa nějaké vzpomínkové akce?

Načrtni pomník a zkus popsat jeho jednotlivé části.

Z jakého materiálu (kamene) je pomník?

Na kterých místech (bojištích) vojáci padli, vypiš státy, ve kterých se nacházejí.

V kolika letech většina vojáků z pomníku padla?

Jak probíhala válka v tvé obci?

Navrhni **pomník** nebo **pamětní desku** se symboly, které by odkazovaly na vybranou historickou událost ve tvé obci.

Kříž

Otázky a úkoly viz pomník.

Přemýšlej, jaký důvod mohl mít člověk, který nechal kříž postavit?

Přináší text na kříži nějaké poselství?

Kostel

Stavba kostela

Byl jsi někdy v kostele? Co jsi tam viděl?

Jaké slavnosti nebo obřady v něm probíhají?

Proč je kostel největší stavbou v obci? Na jakém místě stojí / Ve které části obce se nachází? Jaký měla tato stavba význam pro naše předky?

Obejdi si stavbu a načrtni její půdorys, průčelí kostela a boční pohled.

V jakém slohu byl kostel postaven? Na základě čeho to lze poznat?

Jaké architektonické prvky poznáš / dokážeš je pojmenovat?

Zjistí, ve kterém roce byl kostel postaven.

Zakresli do obrázku kostela: loď, věž, okna, zvon, kříž.

Interiér kostela

Zakresli pláněk interiéru kostela (nebo piš do připraveného náčrtku) a najdi: oltářní obraz, kůr, zvonek na ohlašování mše, nádobu na svěcenou vodu, kazatelnu a další.

Jací světci jsou v kostele zobrazeni, víš něco o jejich životě? Jak na tebe působí výzdoba kostela?

Najdi světce na obrazech a sochách.

Kronika

Digitalizovaná na webu viz odkaz: https://www.archives.cz/web/digitalni_archiv/

Najdi v kronice vybranou událost nebo téma.

Jaké informace jsou zapsané v kronice obce v roce...

Kterou současnou událost bys zaznamenal/a do obecní kroniky?

Jakou zajímavost ze života školy bys zapsal/a do školní kroniky?

Významný objekt

Postav se před objekt A a podívej se vlevo, jaká stavba se zde nachází, k čemu slouží?

Na zdi domu je text, přečti jej a vysvětli:

Zapiš skutečnost, která tě v souvislosti s tímto místem (stavbou) nebo jeho historií nejvíce překvapila.

Změř pozorovaný objekt, pomocí kroků, pásma, odhadem.

Z jakých geometrických útvarů se objekt skládá.

Vytvoř náčrtek objektu ve čtvercové síti.

Vytvoř model objektu.

Fotocesta

Pomocí aktivity „fotocesta“ provedte děti místem vaší obce nebo je zaveďte k zajímavé stavbě.

Připravte si několik fotek detailů budov, které se na plánové cestě nacházejí. Dbejte na to, aby z každého stanoviště byl vždy vidět objekt z následující fotky.

Větší děti mohou aktivitu nachystat samy.

Znak, pečet

Seznam se s historickými znaky a pečetěmi obce.

Vytvoř znak obce různými výtvarnými technikami – kresba, koláž, keramika, linoryt...

Vymysli nový znak obce.

Místní pověsti

Napiš název pověsti.

O čem pojednává?

K jakému místu se vztahuje?